

**1941 анз
22 июнь**

ЦУППАРИНСÆЙ АНЗЕЙ РАЗМÆ РАЙДÆДТА УСТУР ФИДИБÆСТОН ТУГЪД

Райгурæн бæстæ немугаг-фашистон гадзирахаттæй æрбалæборгутæй багъæуай кæнуни тохмæ Мæздæги райони Троицкойи гъæусовети цæргутæ рандæ 'нцæ дзиллонæй. Еци тугъдонтæй сæ фидиуæзæгбæл нæбал исæмбалдæнцæ 218 адæймаги, сæ цард иснивонд кодтонцæ Фидибæсти сæрбæлтау. Уони рохс нæмттæ æностæмæ исцитгин кæнуни туххæй син се 'мзæнхонтæ сæ райгурæн гъæуи ниввардтонцæ, мæнæ къари ке уинетæ, еци еумæйаг номерæн циртдзæвæн.

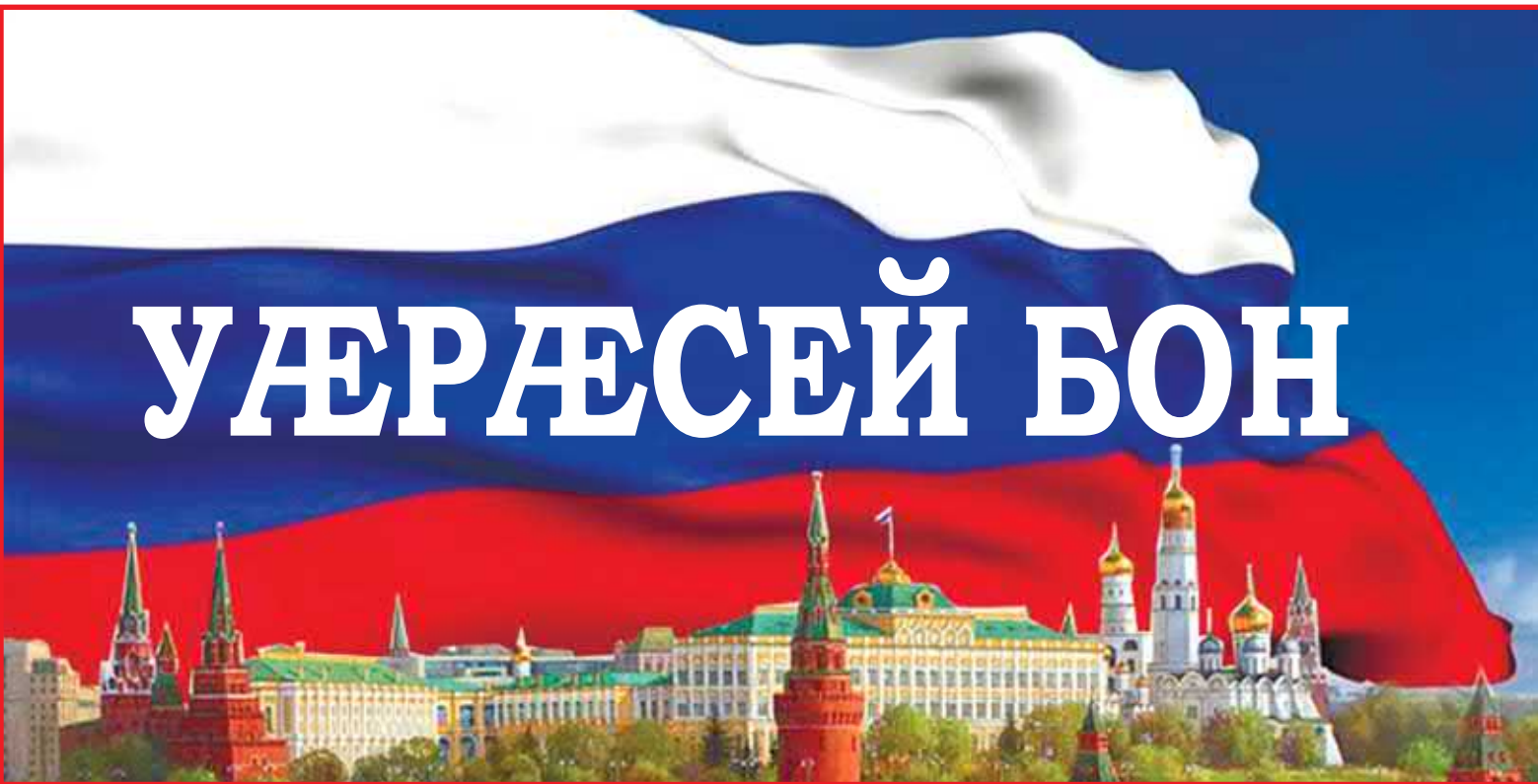
Цæун райдæдта 1993 анзи мартъий

Дигорæ

0+

№21 (802) 2021 анзи 11 июнь – хорхæтæни мæйæ

УÆРÆСЕЙ БОН

АХСГИАГ ЦАУ

Куд зонæн, уотемæй цалдæр боней дæргъи (2-5 июни) Петербурги цудæй еугурдуйнеуон экономикон форум. Æ кусти архайдта Цæгат Иристони урух делегаци, æ разамонæг нæ республики Сæргълаууæги ихæстæ рæстæгмæ æнхæстгæнæг Сергей МЕНЯЙЛО, уотемæй. Форуми рæстæг цæгат-ирстойнаг минæвæрттæн адтæй берæ фембæлдтитæ аллихузон акционерон æхсæнæдти, ассоциатитæ, регионти разамонгути хæццæ. Сæ фулдæрей хæццæ арæзт æрцудæй социалон-экономикон æмархайди фæдбæл бадзурдтæ. Уой фæдбæл бæлвурддæр æрмæгутæ кæсетæ 4-аг фарсбæл.

ЗОНУЙНАГ

БАБÆРÆГ КÆНЕТÆ РАВДИСТ «БУДУРИ БОН»

Нæ республики гъæуон хæдзаради æма хуæлци министрадæ, майрæнбони, 11 июни аразуй æхсæнрегионалон гъæуонхæдзарадон равдист «Республикæ Цæгат Иристон-Аланий будури Бон-2021».

Равдист байгон уодзæнæй Кирови райони Елхотти гъæуи, федералон над «Кавказ»-и 511 километри автолаууæн «Барс»-мæ хæстæг рауæни сæумæй дæс сахаттæбæл æма кодзæнæй изæри фондз сахаттей уæнгæ.

12 ИЮНИ БÆРÆГГОНД ЦÆУДЗÆНÆЙ УÆРÆСЕЙ БОН

«УАДЗÆ ÆМА НÆ ЕУМÆЙАГ БÆРÆГБОН НИН УÆД КАДГИН ÆМА ЗÆРДÆРАЙГÆ!..»

Нæ республики Сæргълаууæги ихæстæ рæстæгмæ æнхæстгæнæг **Сергей МЕНЯЙЛО** Уæрæсей Бони фæдбæл арфæ кæнуи Цæгат Иристони цæргутæн дæр. Æ арфи нистауæни зæгъуй:

– Хъæбæр зæрдиагæй уин арфæ кæнун паддзахадон бæрæгбон – Уæрæсей Бони фæдбæл.

Мах райгурдан æма исирæзтан устур бæсти, æма уомæй сæрустур ан. Сæрустур ан нæ фидибæсти кадгин историйæй, е 'хсаргин уæлахезтæй, æнæгъæнæ дуйней кадгин ка 'й, нæ еци искурдиадæгин æмбæстонтæй. Сæрустур ан нæ науон æнтæстдзийнæдтæй, гъæздуг культурон æгъдæуттæ æма фæткитæй, алæмæттаг æрдзæй.

Уæрæсей Бон – е айдагъ уæлдай нимад бон нæй Райгурæн бæстæн уарзондзийнæдæ æма æновуддзийнæдæй ба-

табедзæ кæнунæн, фал ма 'й агайæг æ гъæздугдæр уни, экономикон æма социалон къабæзти позицитæ фæфæдæрдæр кæнуни, паддзахæдти дуйнеуон æмæхсæнади медæгæ нимаддзийнæдæ фæббæрзонддæр кæнуни сæрбæлтау пайдахæссæг архайдæн. Махæй алкедæр гъæуама лæдæра нæ Фидибæсти абони æма исонибони фæдбæл æ бæрнондзийнæдæ, уомæн æма е æй нæ бæсти æнтæстгин размæцуди, сабур æма амондгун цардарæзти бундор.

Цæгат Иристони хæлар æма æмзæрдæ берæнацион бийнонтæн – нæ устур бæсти æнæбайсгæ хай – аци бæрæгбони бон ис-

сæй еума хуæрзæвдесæн æма æруагæсгæнæг нæ республики карни Уæрæсей карни хæццæ æнæфæххецæндзийнадæн.

Уæрæсе баргинæй нимад цæуй тухгин дуйнеуон паддзахадæбæл, æма уой гъæздугдзийнади сæрбæлтау нæ бæсти еугур цæргутæ дæр цæттæ 'нцæ æвæллайгæй фæллойнæ кæнунмæ, науки, аййевади, культури, спорти уæлдæр бæрзæндтæмæ исхъæртунмæ.

Уадзæ æма нæ еумæйаг бæрæгбон нин уæд кадгин æма зæрдæрайгæ æма ни алке бийнонтæмæ дæр бахæссæд нæ цитгин бæстæй сæрустурдзийнади æнкъарæн!

Цæгат Иристони цалдæр боней дæргъи (4-11 июнмæ) æнхæстгонд цæуы сæрмагонд профилактикон мадзал «Мототранспорт». Мадзали сæйрагдæр нисан æй мотоциклти хецæутти 'хсæн профилактикон куст, цæмæй уони фудæй фæндаггон-транспортон фидбилизтæ кунæггонд цæуонцæ... Бæргæ, аци мадзал еци гъуддаги ку фæййагъаз уидæ...

АЛЛИ ГЪУДДАГ ДÆР ÆНТÆСТТИН АРХАЙДÆЙ РÆСТМÆ КÆНУЙ...

Æрæги ци дзиллон мадзæлтти архайдта, уонæй еуеми Владимир ПУТИН уотæ баханхæ кодта, гъома, адæмæн естæмæй зæрдæ байвæруни агъоммæ бал гъæуама æркæсай, æ исæнхæст кæнунæн гæнæнтæ ес æви нæ, кæд ес, уæдта си рæстмæ испайдагæнæн уодзæнæй æви нæ. Æ гъуди адтæй:

– Кæд алцидæр банимадтай æма, гъуддагæн исаразæн ес, зæгъгæ, уæхæн хатдзæгмæ æрцудтæ, уæд испайда кæнун гъæуи еугур фæрæзнитæй дæр, цæмæй дæ размæ æвæрд нисан æнхæстгонд æрцæуа.

Президентти аци загъд уомæ гæсгæ æримистан, æма дзиллæ паддзахади медæгæ политикæ уотæ лæдæрунцæ, æма си æнгъæлмæ кæсунцæ агъази гъомусдзийнадæмæ, уой дæр, абони ци уавæрти цæрунцæ, айдагъ уони фæдбæл нæ, фал цардиуаги хузæ æнæгъæнæй дæр хуæздæрæрдæмæ раййæвунн дæр.

Еци фæззæлæн еуцæйбæрцæдæр фæббæрæг æй нæ республики Хецауадæ, æ сæрдæр Тускъати Тайморазу разамундæй æрæги Дигори райони ци урухгонд æмбурд арæзт æрцудæй, уоми дæр. Дзубанди си цудæй евгъуд анзи райони социалон-экономикон райрæзти бæрæггæнæнтæбæл, республики æма районæн æхе бюджетти фæрæзнитæ куд æма циуавæр гъуддæгутти фæдбæл харзгонд æрцудæнцæ, уой хæццæ ба æркастæнцæ исонибони нисантæ циуавæр æнцæ æма сæ куд æнтæстгиндæрæй исæнхæстгæнæн ес.

ÆНТÆСТИТÆ БЕРÆ 'НЦÆ, ФАЛ АРАЗУЙНÆГТÆ ДÆР МИНКЪЙН НÆ 'НЦÆ...

Дигори райони муниципалон исконди бунæттон хеунаффæйади администраций сæргълæууæг Хъодзасты Марклен æ радзубандий куд загъта, уотемæй, евгъуд 2020 анзи кæд пандемий уавæртæ къулумпитæ исæвзурун кодтонцæ райони хæдзарадæ æма æхсæнадон царди, уæддæр сæ къохи берæ æнтæстдзийнæдтæ бафтудæй, фал ма сæмæе ке ес банхæсткæнуйнаг гъуддæгутæ дæр.

– Республикæ бюджетæй районæн ци æхцай фæрæзнитæ дехгонд æрцудæй, уони исхарз кодтан социалон объектти ирæзтбæл, – баханхæ кодта Хъодзасифурт æ радзубандий. – Уомæй уæлдай, бафианст нæ ихæстæ банктæн æма цæрæнуатон-коммуналон лæггæдтæн. Федералон программити фæрци ба базилдан райони гъæути æхсæнадон бунæттæмæ, скъолати бундорон цалцæги куститæ бакодтан, культури Галауанæн балхæдтан музыкæлон инструменттæ, концертон уæлæдарæс, залмæ нæуæг къелатæ. Иронхуати ни нæ байзадæй гъæунтæ æма паркти фæлгонцадæ дæр. Цирæгътæ «иссугътан», берæ æнзти дæргъи изæригæнтти рохсгонд кæми нæбал цудæнцæ, еци гъæути гъæунгити. Исбæрæг кодтан æма гъæугæ хузи арæзт æрцудæнцæ скъолати гъардæнттæн æма зинграхусунгæнæн системити куст. Исаразтан скъолати æма гъæунгити видеоцæстдарди системæ дæр.

Хъодзасифурт куд загъта, уотемæй Дигори райони ахсгагдæр æй гъæуон хæдзарадæ.

– Ес нæмæ еумæйагæй 21669 гектари зæнхитæ. Уонæн ба се 'рдæг игуæрдæнтæ æма хезнити фæззæттæ 'нцæ. Арендатортæ ци халсартæ байтаунцæ, уонæй хуарз тиллæг исесунцæ. Ирæзти бæрæггæнæнтæ ес фондсдарунади куст. Фарæ нæ фермертæ республикæ базартæ æма тукæнттæмæ равæрдтонцæ 223 тонни фидизгъæл. Æхсири продукций бæрцæ ба исирæзтæй 2918 килограммæй уæнгæ. Минкый æма рæстæмбес амалгъонади кустмæ райони цæуи фагæ цæстдард. Фонсдарунади къабази ирæзт ба грантти агъазæй цæуи. Будуртæ æфснайæн техникæ нæмæ ке ес, уой фæрци зæнхосгута къулумпитæ не 'йафунцæ. Гъæуон хæдзаради фæллойни фæрци нæ райони бюджетмæ æрвист æрцудæй 239 миллион 280 мин соми æхца. Е минкий æнтæстдзийнадæ нæ адтæй Дигори районæн.

Мадта райони ци дзольфицæн кустуат ес, е нимад æй Цæгат Иристони хуæздæртæй еуебæл. Фарæ фæлхасгæнгутæн рауагъта 520 тонни дзоль. Хецаен адæймæгути кустуæттæй ба æнтæстгиндæрбæл банимайæн ес суæртти донуадзæн кустуат. Нацпроект «Ахурадæ»-йи бундорбæл цалцæргонд æрцудæй Дигори 3-аг скъолай хуæрæндонæ дæр.

Социалон къабази райаразуйнаг фарстæбæл дзоргæй ба уой зæгъун гъæуи, æма паддзахадон агъаз бакодтан цалдæр бийнонтæмæ: æригон бийнонтæй фондз хæдзаремæн – фондз миллион сомæй, дууæ бийнонтæмæ ба равæрдтан сертификаттæ цæрæнуæттæ балхæнунæн. Устур Фидибæстон тугъди ветеранæн байагъаз кодтан 620 мин соми субсиди райсунæн.

Анзи дæргъи администрацимæ цæргутæй ци 698 гъасты æрбацудæй, уони

лæмбунæг равзурстан æма син сæ фулдæр хай исæнхæст кодтан.

Фал уой хæццæ ба уой дæр зæгъун гъæуи, æма нæ райони нерæнгæ ма ес исæнхæстгæнуйнаг гъуддæгутæ дæр. Еувæрсти цæуæг дууæ надей арæзтадæ кæронмæ æнхæстгонд абони нæма æрцудæй, райони дондзæуæн хæтæлти 48 километри системæ ба æй реконструкцигæнуйнаг, исаразун гъæуи хуæнхон фæззæтти донæмбурдгæнæн æма Дигорай донуадзæн системæ. Сахар Дигорай ба берæуæладзугон хæдзæрттæн гъæуи гъардæттæн хецæн системæ исаразун, – загъта Хъодзасты Марклен.

ГЪУДДАГ Æ ЦЕФБÆЛ ÆНХÆСТ КÆНУН ГЪÆУИ!...

Нæ республикæ Хецауади Сæрдари ихæстæ рæстæгмæ æнхæстгæнæг Тускъати Таймораз æ радзубандий куд загъта, уотемæй нурма берæ лухкæнуйнаг фарстатæ ес, уонæй еу – райони сæйгæдони куст.

– Медицинон лæггæдти хуæрзгæдæдзийнади фарстамæ бæлвурддæрæй æркæсун гъæуи, уомæн æма сæйгæдони разамунд ци мизди бæрцæ есунцæ, е дзуапп нæ дæттуи сæ медицинон куст хуæрзгæдæдзийнади домæнтæн.

Тускъай-фурт ма æргом раздахта еума ахсгаг фарстамæ дæр:

– Дигори райони ес уæхæн зæнхитæ, арендатортæ районæн пайда кæмæй нæ хæссунцæ. Аци фарстай фæдбæл райони разамунд куд загъта, уотемæй, 517 гектаремæй 300 аукционмæ ке равæрдтонцæ, уæдта сæ ке гъæуи кадастрон инженер, зæнхити фарстамæ профессионалон æгъдауæй æ цæстæ ка дардзæнæй, уæхæн адæймаг, цæргутæй ба ракурдтонцæ, цæмæй си алкедæр æ зæнхи хай закъони бундорбæл исфедар кæна.

Æмбурди ма дзубанди цудæй, Дигори райони цæргутæ гъардæттæн æма дони лæггæдтæн ке нæ фæдунцæ, æма еци уавæр ке кæнуй къулумпи кустуати архайд. Аци фарстай фæдбæл республикæ Сæргълæууæги æма Хецауади Администратий разамонæг Гобети Ибрагим райони сæргълæууæгæн бафæдзахста, сæрмагонд косæг къуæрттæ исаразун, æма, ка нæ фæдуй, еци цæргутæбæл хæдзаргай зелун, бæрæг бæлвурд мадзæлттæй пайдагæнгæй.

Æрмæг мухурмæ бацæттæ кодта БИЧИЛТИ Алетæ.

СÆЙРАГДÆР – АДÆЙМАГИ БАРТÆ

Цæгат Иристони æрæги косæг балций адтæй Уæрæсей Федераций юстиций министр Константин Чуйченко.

Республикæмæ е 'ссуди нисан адтæй, граждайнаг æхсæнадæмæ хауæг институттæ æма уагдæнттæ ци хузи косунцæ, уой исбæлвурд кæнун, уæдта, адæми, уæлдайдæр ахæст адæми бартæ куд гъæуайгонд цæунцæ, уой базонун.

Константин Чуйченко, фиццагидæр, бабæрæг кодта, ахæст адæми рæстæгмæ кæми дарунцæ, Дзæуæгигъæуи Къостай номбæл проспектабæл, еци изолятор. Министр æрзилдæй ахæстдони бæстихæйттæбæл, æркастæй, дзольфицæн цех, хуæруйнагæнæн блок куд косунцæ, уомæ. Бабæрæг кодта санитарон хай. Аци рауæн ахæст адæми æнæнездзийнадæ бæрæг кæнунæн ес флюоро-æма рентген аппараттæ, ес сæмæ сæхе стоматологон къæбинет. Алли уати дæр ес гъæугæ уавæртæ. Ахæст адæмæн изоляторти лæггадæ кæнунцæ дууадæс адæймаги. Министр бакастæй, ахæст адæми кæми дарунцæ, еци камеритæмæ дæр, фæууидта, ци уавæртæ син ес, уони, æма си аразийæй байзадæй.

Хъæбæр сагъæссаг уавæри æй изоляторæн æ сæйраг бæстихай. Æй хъæбæр рагон, арæзт æрцудæй 1855 анзи, æ фиццаг уæладзуг еудагдæр æй уомæл, уомæ гæсгæ ин нæдæр цалцæггæнæн ес, нæдæр æ райаразуни аргъ нæбал æй. Уомæ гæсгæ хаст æрцæудзæнæй изолятор сахарæй æндæдæр рауæнмæ рахæссунн унаффæ.

– Ахæст адæми кæми дарунцæ, уæхæн изолятор сахарæ астау, цæрæн хæдзæртти 'хсæн ке æй, е раст нæй, уомæй уæлдай ба ма е ихалуй сахарæ архитектурæ дæр, – загъта Константин Чуйченко.

Министр бабæрæг кодта республикæ тæрхондонæ, пьристæфти дæр. Уой фæсте хецæуади Хæдзари адтæй æмбурд.

Республикæ Сæргълæууæги ихæстæ рæстæгмæ æнхæстгæнæг Сергей Меньяло райарфæ кодта Константин Чуйченкоæн, Цæгат Иристон ке бабæрæг кодта, уой туххæй. Куд загъта, уотемæй граждайнаг æхсæнади къабази республикæ ес лухкæнуйнаг фарстатæ, зæгъæн, тæрхондони экспертизæ бæрзонддæр къæпхæнмæ исесунн, лæвар юридикон консультатцæ аразуни æма æндæр гъуддæгути. Æма, куд загъта, уотемæй, æ зæрдæ даруй, уæрæсейаг министрæн е 'ссуди фæсте лухгонд ке æрцæудзæнæнцæ, уобæл.

Куд алли региони, уотæ Цæгат Иристони дæр гъæуама арæзт æрцæуа паддзахадон юридикон бюро.

– Нæ зæрдæ дарæн, 2024 анзмæ лухгонд ке 'рцæудзæнæй лабораторий фарста дæр. Фал бал раздæр гъæудзæнæй исбæлвурд кæнун, циуавæр экспертизæ араздзæнæй еци лаборатори, уой, – загъта министр.

Уой фæсте Константин Чуйченко æма Сергей Меньяло фембалдæнцæ республикæ Адвокатти палати минæвæртти хæццæ, сæ сæргъи палати президент Гаглойти Марк, уотемæй, уæдта нотариусти хæццæ æма дзубанди кодтонцæ, адвокати, нотариусти лæггæдтæ аразуни къабази ци фарстатæ ес, уонæбæл æма сæ ралух кæнунн мадзæлттæбæл.

Уæрæсейаг министри косæг балци кæронбæттæни Константин Чуйченко æма Сергей Меньяло дзиллон хабархæссæг фæрæзнити минæвæртти фарстатæн равæрдтонцæ дзуæппитæ.

Дууа лэги, дан, надбэл цудэицэ. Еу си æ уаргъ æ рагъæй нæ иста, иннæ ба, рауолæфуну зæрдтæй, æ уаргъ зæнхæбæл æрæвæридæ. Фал æй æ уаргъ нæуæгæй æ рагъмæ есун багъæуидæ, æма бустæги бафæлладæй. Иннæ ба зингæ минкъийдæр бафæлладæй. Гъеуотæ æвæллайгæй фæххаста Цæголти Никъалайи фурт Геуæрги æ адæмæн лæггадæ кæнуни уаргъ.

ДИГОРÆ

№21. 2021 анз.

11 июнь — хорхæтæни мæйæ

3

ЦИРТДЗÆВÆН – НОМДЗУД АХУРГОНДÆН

Иристон сæрустур æй, хуарзи ин ка цæуй, æ зунд æма ин æ зæрдæи бæркæдтæй айдагъ нæ бæсти нæ, фал ма дуйней дæр кадæ æма ном ка искодта, еци разагъди лæгтæй. Уонæй еу æй экономикон наукити доктор, профессор Цæголти Никъалайи фурт Геуæрги.

Экономики зонади е ци бæркадгин након куститæ ниффинста, етæ иссæнцæ классикон. Фæсарæйнаг æвзæгтæбæл ин æ киунугутæ рауагътонцæ дуйней бæстити. Геуæрги кæд дууæ анзæй размæ не 'хсæнæй фæгъгъудæй, уæддæр æ ном иронх нæй, экономики зонади ирæзтбæл ке хæццæ куста, еци ахургæндтæй. Æ райгурæн Дигорай цæргутæ ба си 'нцæ сæрустур.

Æрæги аци сахари ци Наму-си Аллейæ ес, æма си ци зундгонд адæймæгути, аци сахарæй рацæугути бюститæ æвæрд æрцудæй, уони 'хсæн байгон кодтонцæ сæ разагъди æмзæнхони циртдзæвæн-бюст. Уой фæдбæл си ци кадгин æмбурд адтæй, уоми архайдтонцæ нæ республикæ æхсæнади, зонади минæвæрттæ, Дигори райони бунæттон хеунафæйади администраций разамунд æма Цæголти муггаг.

Кадгин æмбурди райдайæни Цæголи-фурти цард æма након архайди туххæй лæмбунæг радзурдта Дигори райони бунæттон хеунафæйади администраций хайади сæргълæууæг Наталья Багомедова. Уой фæстæ

æ радзубандий райони бунæттон хеунафæйади администраций сæрдари хуæдæййевæг Цъебойти Ацæмæз куд фæннисан кодта, уотемæй Геуæрги, кæд Мæскуп цардæй, уæддæр фæдар баст адтæй æ фидтæлти уæзæги хæццæ. Æ бæрнон кустæй ин рæстæг ку фæууидæ, уæд алкæддæр иссæуидæ Иристонмæ. Куд нæ бæсти дæснидæр экономисттæй еу, уотæ Геуæрги ниффинста сæдæ зонадон кустемæй фулдæр. Бундоронæй зудта англисаг, французæг æма немугæ æвзæгтæ. Æ након фæллæнттæ 'нцæ бундорон æма нимад нæ бæсти æма дуйней номдзуддæр ахургæндти 'хсæн, паракаттæй си пайда кæнунцæ абони дæр.

– Цæголти Геуæрги айдагъ дæсни ахургонд-экономист нæ адтæй, фал ма хуарз зудта, дуйнеуон культурæ æма литератури цидæриддæр хуарз уадзимистæ адтæй, уони сæ еугурей дæр æма сæ паракаттæй хаста адæмæ. Адтæй ездон æма хебæлхуæцгæ, паракаттæрдæ æма цæстуарзон, бакастгин адæймаг, устур Уæрæсей æма æ минкъий райгурæн бæсти еу-зæрдиуон хъæболоæ, – дзурдта Мæ-

скуп цæрæг ирæнтти æхсæнади активон архайæг Бедойти Тамарæ.

Хетæгкати Къостай номбæл Цæгат Иристони Паддзахадон университети профессор Цалити Александр ба æ радзубандий куд фæннисан кодта, уотемæй Геуæрги æ зонадон кустити æнцойнæ кодта Маркс æма дуйней иннæ номдзуд экономистти теорибæл. Æ зонадон кустити бæлвурдæй дзурдта, нæ бæсти æма ма сауæнгæ АЕШ-и политикæ æма экономики ци аййепдзийнæдтæ ес, бæстæ экономикон къурцдзæвæнæй куд рахæнæн ес, адæми цардиуаги ирæзтæн ци исаразун гъæуй, уой туххæй.

Номдзуд экономисти циртдзæвæн-бюст кадгин уавæри байгон кæнуни барæ лæвæрд æрцудæй æ цæуæт Геуæрги, Николай æма æ кизгæ Нинæн.

Кадгин æмбурди ма профессор Цæголти Геуæргий након æма æхсæнадон архайди, уæдта æ райгурæн уæзæгмæ ци зæрдæ дардта, уой туххæй сæ гъудитæ загътонцæ историон наукити доктор, профессор Дзидзойти Валери, Еугурдуйнеуон æхсæнадон змæлд «Иристони Устур Нихас»-и Дигори райони хайади сæрдæр Дзагурти Атарбег, Дзæуæгигъæуи æхсæнадон совети секретарь, Хæлардзийнади республикон хæдзари директори хуæдæййевæг Хъайтухъи Тамарæ. Устур Фидибæстон тугъди цаутæбæл дзорæг æма нæ фидтæлти лæгдзийнадæ æвдесæг поэтикон уадзимистæ аййев кастæй фусунтæ æма иуазгути зæрдитæ барохс кодтонцæ Дигори райони æригон натуралистти станций гъомбæлгæ-нуйнæгтæ æма Еугуруæрæсеуон организаци «Æригон æфсæддонтæ»-йи райони хайади иуонгтæ.

Номерæн æмбурд исаразгута æма иуазгута муггаги номæй зæрдидæг арфæ ракодта Цæголти Тамерлан.

Уой фæстæ Цæголти Геуæргий циртдзæвæн-бюстбæл иуазгута æма фусунтæ исæвæрдтонцæ деденгута.

Нæ уацхæссæг.

ДÆ ЦЪУХБÆЛ КУ НÆ ХУÆЦАЙ...

Адтæй æма цардæй еу хауллигонд лæг. Еууæхæни надæй еуварс рауæни æ фæллад исуадзуну зæрдтæй æрбадтæй, æма уотемæй цидæр гъудити бацудæй. Уалинмæ дин æ рази сайтан ку фæвзуридæ æма æ алливарс разелæ-базелæ-бæл ку иселлæг уидæ.

Лæг имæ нæбал ниб-бухстæй æма 'й еци тингунæй фæрсуй:

– Ци разо-бацо кæнис мæ фæйнæ фæрсти?.. Ести лæгъуз гъуддагбæл цæмæннæ ниххуæцис?

Сайтан имæ мæтæл каст бакодта:

– Бæстæ аллихузон дестæ-тæмæстæ æргъуди-гæнгутæ æма фæлид зундамонгутæй ку байдзæг æй, уæд ма дин мæнмæ ести уæхæн гъуддаг хауй?!

Раст цума нуриккон Уæрæсей цардарæзти туххæй æй еци сайтани загъд, уотæ уæмæ нæ кæсуй? Унаффитæ хæссуну бартæ сæмæ кæми хаунцæ, хецаудзийнади уæхæн бунæтти æрбадун кæмæн бантæсуй, уонæн сæ фулдæр, растдæр зæгъгæй ба, сæ хийнæйдзæгæртæ уайтæккæдæр сæ фæлид миутæ кæнунмæ февналунцæ: алцидæр сæхе æма сæ бийнonti пайдайæн аразунæй уæлдай сæмæ нецæй сагъæс фæууы. Еугурадæмон есонæдæй æнæфсæрмийæй агъазиау муллитæ бамбурдгæнæй, уа нæ уа, уæддæр нæ дзуапп дæттун багъæудзæнæй. Уæдта фæсарæнтæмæ фæддунд унцæ – уордæмæ рагацау барветунцæ сæ муллитæ, балхæнунцæ си галауантæ. Зæгъйтæ, уотæ дин циуавæр сайтан исарæхсдзæнæй?!

Вячеслав ВОЛОДИН, Паддзахадон Думи сæрдæр – фæсарæйнаг агенттæ ке хонунцæ, уони туххæй закъонтæ фæккардæр кæнуни фæдбæл: «Гъе уæхæн æй дзуапп, е 'хцавонгади, игæртæ æма æндæр уæхæнтти хæццæ нæмæ лæсунмæ ка исфæндæ кæна, уонæн...»

Кæддæр Александр Невский бæргæ загъта: «Хъæмай хæццæ нæмæ ка 'рбацæуа, е хъæмайæй мард æрцæудзæнæй!..» Уой сæ зæрдæбæл æвæдзи, даргæй, нæ фæсарæйнаг æдзæстуарзонтæ нæмæ хъæмайæй ефтонгæй не 'ндеунцæ. Налатдæр разиндтæнцæ: Советон Цæдес тухгин кæмæй адтæй, еци адæмон хæдзаради ахсигæдæр къабæзтæ нин нæхе къохтæй фехалун кодтонцæ, æма нин нур ба æрветунцæ сæхе дзаумæуттæ, нæ «фидибæстон» кустæтти ма ци ефстаг дзаумæуттæ кæнунцæ, уонæн сæ хæйттæ фулдæр фæсарæйнаг æнцæ... Уæд нæ «дзуаппи» ци ахедундзийнадæ ес?..»

АДÆМИ ЦÆСТÆ УИНАГÆДÆР ÆЙ!..

НУРИККОН УÆРÆСЕЙ ÆНТÆСТГИН ИСУНÆН РАВГÆ ЕС?

Уæхæн фарста фонд «Æхсæнадон цæстингас»-и æртасгутæ уæрæсей-æгтæй кæмæ равæрдтонцæ, уонæн се 'мбесæй фулдæр (56%), фæсæвæди 'хсæн ба – 65%) æууæндунцæ, нæ бæсти еугур цæргутæн дæр ке ес равгитæ сæ искурдиадæй æнхæстæй испайда кæнунæн æма царди æнтæстгин исунæн. Æндæр хузи ка гъуди кæнуй, уæхæнтти бæрцæ ба рауадæй 35%. Æртасгутæ ци адæми бафарстонцæ, уонæн се 'ртæ цуппæ-рæймаг хайи (76%) фæдар гъуди уæхæн æй: паддзахади бон æй уотæ бакæнун, цæмæй еугур регионти дæр цæргутæн уа æмхузон равгитæ хе гæнæнтæ раргом кæнун æма уонæй фескъуæлхунæн. Æма, уой туххæй ба аразун гъæуй ко-сæн бунæттæ, экономики райрæзтбæл архайун, мизд æма пенсити бæрцитæ фулдæр кæнун, фадугæттæ исаразун æнцонадуат æма хуæргъæдæ ахур-дæ райсунæн. Уой хæццæ ба æрфарст адæм загътонцæ уæхæн фæндон, цæ-мæй бунæтти хецаудзийнади архайдмæ бæлвурд цæстдæрд уа æма ахедгæдæр арæзт цæуа коррупций нихмæ тох.

35% – æвæдзи, фулдæр НÆ

9% – зин мин æй бæлвурд дзуапп раттун

56% – æвæдзи, фулдæр ГЪО

Владимир ЖИРИНОВСКИЙ, УЛДП-й раздзæуæг: «Ергътæ гъæугæ хузи аразунæн тæккæ хуæздæр мадзал – æрахæссу-нæн номхигъдтæ кæнун рай-дайун...»

Баруагæс уи уæд, куддæр еци мадзал фæдаргонд æрцæуа, уотæ еци номхигъдтæ берæ хе-зун нæ багъæудзæнæй – кæмæдæрти, фицæгидæр ба, æвæдзи, Жириновскийæн æхемæ, етæ нур дæр цæттæ 'нцæ. Ци-ци, фал цъуххæсгутæ ба нæмæ ал-кæддæр фæгæ адтæй, абони дæр хъæртунцæ... Уони фудæй цæйбæрцæ рæстзæрдæ адæм бастæлдæй!..

Дмитрий РОГОЗИН, «Роскосмос»-и сæргълæуу-æг – æцæгæй цæуй дзубанди, гъома, тагъд нæ космонавтæ америкаг наутæбæл тæхдзæ-нæнцæ, зæгъгæ, уой туххæй: «Нæ, уæхæн дзубанди нæ цæуй. Цæмæн? Нæхемæ ес нæхе наутæ...»

Гъе уотемæй аци хецау нæ космонавтти фæф-фудæвгед кодта сæ бæлдæй: космосмæ фæсарæй-наг наути рабалци кæнун. Нур еци хецау уотæ ма ку бакæнидæ, æма æхуæдæг дæр, уæдта е 'мкосæг чиновниктæ сæ фæсарæйнаг хуæдтолгитæ нæхе фи-дибæстон «Волгитæ» æма «Жигулитæ»-й ку раййеви-уонцæ. Фал – кунæг!..

Игъустгонд балетон кафæг, Уæрæсей Федераций æскъуæлхт артист Уазити Хасани фурт Махарбегбæл 16 июни æнхæст кæнуй æртинсæй анзи.

Уэрэсейаг компани «Евразия Экспо»-ий директор Владимир МАРКО-СЫЯНЦИЙ дзубандимэ гэсгэе, аци анзи июли райдайгэни ирайнаг компани «Торговый дом Фарнучи трейдинг» Цэгат Иристонмэ 100 тонней бэрцэ рэзэе ама халсарту фиццэаг хай эрбарветдзэнэй. Фэстэдээр ба сө бэрцэ фэффулдэр уодзэнэй. «Ана минэвэрттэй ке косэн,

«НА РАЗМАЕЦУДИ ИХАСТА БАЛВУРД АМА ЛАДЕРД АНЦА!»

Сергей МЕНЯЙЛО Петербурги ахсанадэмон экономикон форуми.

Петербург ахсанадэмон экономикон форум арэст цэуи 1997 анзэй фэстэмэ, 2006 анзэй фэстэмэ ба а архайдмэ цэстдарэг аи Уэрэсей Президент Владимир Путин. Ама аци анзи форум дэр е байгон кодта. А радзубандий аргом раздахта нэ бэсти ама дуйней абониккон ахсгагдэр фарстатэмэ: а гъудитэ загъта, пандемий нухмэ тохи ама вакцинаци анемангэ кэнуни, нэ фидибэстон экономика идарддэри райрээсти, минкый ама астэукаг бизнеси туххэй. Нэ республики Сэргьлаууэги ихэстэ рэстэгмэ аххэстгэнэг Сергей Меньяло Владимир Путини радзубандий фэдбэл дзоргэй, загъта:

– Президент ци ихэстэ фэннисан кодта, етэ 'нцэ балвурд ама ладерд.

Аци загъд уотэ ладэрун ахгэзуй, ама еци ихэстэ аххэст кэнунал гъауама бэлвурд архайд цэуа.

«НУРТАЕККА СЭЙ-РАГДЭР АЙ, ЦЭ-МЭЙ НИСАНГОНД АРХАЙД ЦЭУА АНАКЪУЛУМПИ-ТЭЙ!...»

Уой хинцгэй, цэгатиристонаг делегаций иуонгтэн форуми рэстэги адтэй берэ фембэлд-титэ кустанон ама инвестицион компани минэвэртти хэццэ, федералон ама регионалон ведомствити разамонгути хэццэ.

Уэхэен архайди фэсткэмэ гэсгэе, Цэгат Иристони Сэргьлаууэги ихэстэ рэстэгмэ аххэстгэнэг Сергей Меньяло ама Петербурги ахсанадэмон экономикон форуми директор Алексей Вальков бафинстонцэ Аемгустади бадзурд.

Документ бафинсгэй, фембэлди архайгутэ куд фэннисан кодтонцэ, уотемэй еумэйаг хъауритэй бакосдзэнэнцэ Цэгат Иристони экономикон гомус раргом кэнунал, республики кадэ бэрзонддэр кэнунал, устур инвесторти аргом Аланистонмэ раздахунбэл...

Компани «Фонд Росконгресс» рагэй зундгонд аи, куд агазиуадэр дуйнеуон аемвэзади экономикон, ахсанадон, спортивон ама культурон форумтэ исаразэг. Фондэн бундор аэвэрд аэрцудэй Уэрэсей Президентуи унаффэмэ гэсгэе...

Сергей Меньялоуэн сэрмагонд фембэлд адтэй акционерон ахсанадэ «Цэгат Кавкази курорттэ»-ий генералон директор Хасан Тимихеви хэццэ дэр. Дзубандий архайгутэ се 'ргом раздахтонцэ курортон комплекс «Мамисон»-и арээзати фарстатэмэ, уэдта аэрдзурдтонцэ компани «Цэгат Кавкази курорттэ» ама Цэгат Кавкази ирээсти корпораций бундорбэл еумэйаг ведомство исаразуни хъэппэрес федералон зилди региони идарддэри райрээтбэл куд фээзиндзэнэй, уобэл.

– Аргэи федералон ведомствитэ ама «Цэгат Кавкази курорттэ»-ий бэрнон косгутэ бабэрэг кодтонцэ Мамисони ком, сөхе цэстэй фэуидтонцэ, фэдэни курорти бунати ци

куститэ цэуи, уони: подрядон компаниа архайунцэ транспортон ама инженерон инфраструктури объекти арээтадэбэл... Еугур кузитэ дэр аххэстгонд цэунцэ графика бундорбэл. Нуртэеккэ сэйрагдэр аи, цэ-мэй еугур нисангонд архайд дэр аххэстгэнэг Сергей Меньяло, Алтайи республики Сэргьлаууэг.

Евгуд фээзэги унаффэ хаст аэрцудэй акционерон ахсанадэ «Цэгат Кавкази курорттэ» ама Цэгат Кавкази ирээсти корпораций бундорбэл еу инвестицион-кустанон ведомство исаразуни туххэй. Куд нисангонд цэуи, уотемэй агазиуадэр нэуэг структурэ а архайд коммемэ араздзэнэй Цэгат Кавкази федералон зилди региони идарддэри социалон-экономикон райрээсти фарстатэмэ, цэмадессагдэр инвестицион проекттэ царди рауадзунмэ. Нэуэг ведомствой размэ аэвэрд аэрцудзэнэнцэ аэндэр нисантэ дэр. Еугур еци структурон нэуэгдзийнэд-

тэбэл аэрдзоргэй, Сергей Меньяло ама Хасан Тимихев фэннисан кодтонцэ, хэстэгдэр рэстэс сэйраг аргом ци ахсгагдэр цэгатиристонаг инвестицион проекттэмэ раздахун гъауи, уони. Уой хэццэ, Хасан Тимихеви дзубандимэ гэсгэе, нэуэг федералон ведомствой 'рдигэй регионтэн фиццэагдон агаз цуавэр кьабээсти гъаудзэнэй, уой фэдбэл фэндитэ сэхуэдтэ гъауама аэрбадэтонцэ.

Фембэлди архайгутэ аеркастенцэ идарддэри аемгустади аэндэр фарстатэмэ дэр.

АЕМВЭНДЭЙ РАСТ НАДБЭЛ КА ЦЭУА, АНТЭСГЭ ДЭР УОНАЭН ФУЛДЭР КЭНУЙ!..

Нэ республики делегаций иуонгтэн форуми рэстэс ци аэндэр фембэлдтитэ адтэй, уони хатдзэгтэ рауадэнцэ ахедгэ. Зэгъэн, Цэгат Иристон ама Сибийраг федералон зилди субъекти разамонгутэ бафинстонцэ базарадон-экономикон, наукон-техникон ама культурон аемгустади устур бадзурд. Аци документ исфедар кэнуни фембэлд арээт аэрцудэй региони 'хсэн ассоциаци «Устур Сибирь»-и экспозиций фэзуати.

Бэрэвэрсуг аемгустади туххэй документбэл сө кьохтэ аэрэвэрдтонцэ Цэгат Иристони Сэргьлаууэги ихэстэ рэстэгмэ аххэстгэнэг Сергей Меньяло, Алтайи республики Сэргьлаууэг Олег Хорохордин, Омски облэсти губернатор Александр Бурков, Иркутски облэсти губернатор Игорь Кобзев, Тувай республики Сэргьлаууэги ихэстэ рэстэгмэ аххэстгэнэг Владислав Ховалыг, Хакасий республики Сэргьлаууэг Валентин Коновалов, Алтайи крайи губернатор Виктор Тomenko ама Томски облэсти губернатор Сергей Жвачкин.

Фембэлди архайгутэ куд фэннисан кодтонцэ, уотемэй сэ зэрдэ дарунцэ, аци бадзурд Республикэ Цэгат Иристон-Алани ама Сибири федералон зилди субъекти 'хсэн урух амархайд рапарахат кэнунал зингэ агаз ке фэууодзэнэй, уобэл.

Аемгустади уэхэен бадзурдтэ Цэгат Иристони минэвэрттэ бафинстонцэ региони 'хсэн экономикон амархайд ассоциаци «Сибийраг фэдуд»-и хэццэ, Уэрэсей науки академий сибийраг хайади хэццэ ама аэндэр структурити хэццэ.

Сибийраг федералон зилди региони ама аэндэр структурити минэвэртти хэццэ фембэлди фэсте Сергей Меньяло куд фэннисан кодта, уотемэй фэдаргонд документтэ урух фадуэттэ аразунцэ региони 'хсэн коммемэ бастдзийнэдтэ ахедгэдэр кэнунал:

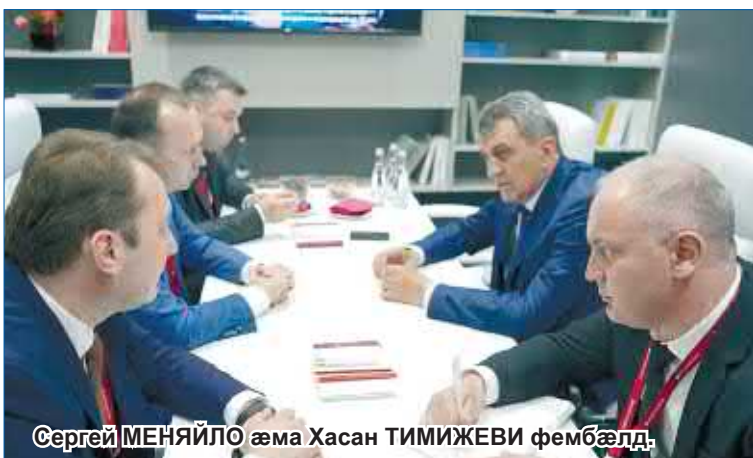
– Сибири федералон зилди региони ци ахсгаг фарстатэбэл косунцэ, етэ вазуггин аенцэ Цэгат Иристон дэр. Зэгъэн, Алтайи крайи хэццэ нэ республики фенгомдэр кэндзэнэнцэ туризм ама гъаууон хэдзаради идарддэри райрээсти еумэйаг проекттэ, Томски облэсти хэццэ ба бакосдинан наука ама ахуради кьабээсти... Уотэ, иннэ региони хэццэ дэр иссердинан, еумэйаг хъауритэй ци ахсгаг гъуддэгутэ исарадзэнан, уэхэнттэ.

Сергей Меньяло ма фембалдэй транспорти Национ ассоциаций президент Леонид Бондаренкой хэццэ. Фембэлди рэстэс етэ аэрдзурдтонцэ Цэгат Иристони ахсанадон транспорти кьабази куст фэйахедгэдэр кэнуни нисантэбэл.

Леонид Бондаренко лэмбунэг радзурдта, ассоциаци берэ уэрэсейаг региони транспорти хизэги кусти ци нэуэг нуриккон технологитэ ама проекттэй пайда кэнуи, уони туххэй. Ама фембэлди архайгутэ куд бадзубанди кодтонцэ, уотемэй ассоциаций минэвэрттэ, Цэгат Иристон бабэрэг кэнгэй, хатдзэгтэ искэндзэнэнцэ ама сө фэндитэ бахэсдзэнэнцэ региони транспортон кьабази идарддэри райрээсти фэдбэл.

Цэгат Иристони минэвэрттэн ма адтэй аэндэр фембэлдтитэ дэр. Ама уони хатдзэгтэмэ гэсгэе етэ зингэ фэппайда уодзэнэнцэ нэ республики идарддэри социалон-экономикон ама культурон райрээсти архайдэн.

Аермэг мухурмэ бацэттэ кодта ГЭТИЙТИ Светланэ

Сергей МЕНЯЙЛО ама Хасан ТИМИЖЕВИ фембэлд.

Сергей МЕНЯЙЛО ама Алексей Валькови фембэлд.

Сергей МЕНЯЙЛО ама Новосибирски облэсти губернатор Андрей Травникови фембэлд.

АДÆЙМАГ ЦÆРУНДÆН РАЙГУРУЙ ДÆМА ИН УОМДÆН АГЪАЗ КÆНУН ГЪДÆУЙ!..

Хъæбæр хуарз лæдæрд æй, дохтири нисанæвæрд не 'хсæнади медæгæ ци 'й, æма, агъазгор имæ ка 'рбацæу, е си ци æнгæлдзау æй. Фал уой хæццæ ба бæлвурд æй е дæр, æма сæйги хæццæ алли фембæлд дæр ин æ размæ æнæтæрегъдæй æвæруй æносон фарстатæ, кæцитæн си домуй нæуæг дзæппитæ агорун. Гъе уæхæн æй медицини æма адæймаги зæрдæ: абони син унгæг æнцæ æзиниккон фæлгæттæ, исон ба син абониккон уавæртæ аккаг нæбал уодзæнæнцæ...

Аци, æвæдзи, еугуремæн дæр зундгонд гъуди уомæ гæсгæ зæгъæн, æма нæ республикæ æнæнездзийнадæ гъæуайкæнуйнади къабази, нæ республикæ разамунди æновуд архайди фæрци берæ ахсгаг æма зæрдæмæдзæугæ æйивддзийнæдтæ æрцудæй, фал уæддæр е абониккон домæнтæмæ гæсгæ фагæ нæма 'й. Е лæдæрд æй, æма уомæ гæсгæ ба уобæл еудадзуг дзубанди цæуы хæцауадон æмбурдти, нисангонд æма æнхæстгонд цæунцæ гъæугæ мадзæлттæ, нæ рагитæ æма гæнæнтæ куд амонунцæ, уони хинцгæй.

Æнæнездзийнадæ гъæуайкæнуйнади ахсгагдæр фарстатæй цалдæрей фæдбæл бабæй комкоммæ бæлвурд дзубанди цудæй æрæги нæ республикæ Хецауади æмбурди – æ сæрдæр Тускъати Таймораз разамундæй. Уæлдай бæлвурд дзубанди си цудæй, уæлбартæй пайдагæнæг адæймæгутæн гъæугæ хуастæ лæвæрд куд цæуы æма нуртæккæ циуавæр хуастæй æййафунцæ гъæугæ, уой фæдбæл. Æнæнездзийнадæ гъæуайкæнуйнади министри хуæдæйивæг Тебиати Сослан куд фегъосун кодта, уотемæй республикæ Сæргълаууæги ихæстæ рæстæгмæ æнхæстгæнæг Сергей Меньялой бардзурдæй арæзт æрцудæнцæ аци фарста аллирдигæй исбæрæг кæнуни мадзæлттæ. Еци мадзæлттæ куд равдистонцæ, уоте-

мæй льготæмæ гæсгæ хуастæ Цæгат Иристони цæргутæй лæвар дæттун кæмæн гъæуы, уони бæрцæ æй 95 341 адæймаги. Пайда ба си кæнунцæ уонæй айдагъдæр 13 910 адæймаги. Иннетæ равзурстонцæ хуастæ бæсти сæ пенсимæ уæлæнхасæн аллимæйон бафист – 886 соми – есуни барæ. Æма лæвар хуастæ бæсти æхца есун ке фæндуй, уæхæнтти нимæдзæ алли анз кæнуй фулдæрæй-фулдæр. Еци гъуддаг республикон бюджетбæл æвæруй уæлæнхасæн уаргъ. Лæвар хуастæ есунæн ес регионалон льготитæ дæр. Пай-

да кæнуни барæ си ес 35 660 адæймагемæн.

Еци доклади фæдбæл Тускъати Таймораз бахаста феппайуинæгтæ: льготæй пайдагæнæгутæ ци хуастæ æлхæнонцæ, уони æргътæ ниллæгдæр цæмæй уонцæ, уомæн мадзæлттæ аразун æма уомæ гæсгæ ба бюджетæ æхца фæстауæрцæ кæнун. Фал, фиццæгидæр ба еудадзуг бæлвурд цæстдæрд цæуа хуастæ хуæргæдæдзийнадæмæ.

Раздæр ма куд игъосун кодтан, уотемæй нæ республикæ медицинон косæндæнтти гъæуама ци уæлбарон хуастæ адтайдæ,

уони номхигъдæй си нæ фагæ кодта 200 номхунди. Уой фæдбæл Сергей Меньялой хъæбæр карзæй бафæдзахста, цæмæй еци нæхъæртондзийнадæ æвæстеуатæй еуварсонд æрцæуа. Æнæнездзийнадæ гъæуайкæнуйнади министрадæ куд фегъосун кодта, уотемæй гъæугæ бардзурдтæ арæзт æрцудæй уæхæн хуастæ 120 номхигъдæй фæдбæл, æма цубур рæстæгмæ гъæуама фæззинтонцæ нæ медицинон косæндæнтти.

Уомæй уæлдай, Тебиати Сослан радзурдта нæ республикæ цæргутæ диспансеризаци куд цæунцæ, еци фарстабæл.

Диспансеризаци æй адæми нестæй багъæуай кæнуни, уæдта, нестæ сæ райдайæни ма ку фæуунцæ, уотемæй сæ исбæрæг кæнуни æма сæ нимæ афойнадæбæл дзæбæхгæнæн мадзæлттæ райдайуни ахсгаг фæрæзнæ. Адæймагбæл 40 анзи цалинмæ не 'сæнхæст æй, уæдмæ диспансеризаци гъæуама цæуа æртæ анземæ еу хатт, еци карæй ку рахеза, уæдта алли анз дæр. Фал гъуддаг куд æвдесуй, уотемæй диспансеризацимæ республикæ цæргутæн сæ фулдæр кæсунцæ цийфæнди цæстæй. Радзубандигæнæг куд загъта, уотемæй диспансеризаци ка гъæуама рацæуа, нæ республикæ еци цæргутæ нимæдзæ æй 511 мин адæймаги. Нуртæккæ диспансеризаци скæнунмæ хаст цæуы 145 мин адæймаги. Фал аци анзи цуппар мæйей бæрæггæнæнтæ куд æвдесунцæ, уотемæй диспансеризаций фиццæг кæпхæн рацудæй, кæмæн æнгъизтæй, уонæн айдагъдæр сæ 18 проценти, дуккаг кæпхæн ба никки минкыйдæр – 16 проценти.

Диспансеризаци æма уой хæццæ баст фарстатæ цæйбæрцæбæл ахсгаг æнцæ æма æнæмæнгæ æнхæсткæнуйнаг ке 'нцæ, уой адæм еугурæй æнхæстæй ке нæ лæдæрунцæ æма сæмæ цийфæнди цæстæй ке кæсунцæ, уомæн æ фæстеугутæ тæссаг æнцæ нæ адæмæн, хъæбæр тæссаг ин кæнунцæ æ исонибон. Еци тасдзийнадæ ба абони дæр бæрæг ке 'й, уомæн æвдесæн æй е, æма нæмæ адæми мæлунади бæрцæ анзæй-анзмæ фулдæр кæнуй. Зæгъæн, аци анзи цуппар мæйемæ уойбæрцæ иссæй еу мин адæймагемæн æ 13,8 про-

центи (фарæ ба еци бæрæггæнæн адтæй 10,6 проценти). Адæм фулдæр мæлунаг тогзæлдохи системи нести фудæй (46%), уæдта уолæфæнти оргæнти нестæй (15%). Мæлунади бæрæггæнæнтæ уæлдай бæрзонд æнцæ Ирæфи, Дигори, Алагити, Æрæдонæ æма Рахесфарси райони. Адæми мæлунади бæрцæ тæккæ фулдæр кæми 'й, Уæрæсей еци фондз регионемæй, гъулаггæн, еу æй Цæгат Иристон. Нимæдзæбæл, ке зæгъун æй гъæуы, фæб-бæрæг æй, евгъуд анз республикæбæл хуæцгæ нестæ ке рахæлеу æй, е дæр.

Адæми мæлунади нимæдзæ берæ ке 'й, е цæй фудæй æй, уобæл дзоргæй, Тебиати Сослан куд загъта, уотемæй бафеппайдта диагностикон æгъдауæй нæ еуæй-еу медицинон косæндæнттæн сæ гæнæнтæ цубур ке 'нцæ, алли рауæн дæсни специалисттæ ке нæ фагæ кæнуй, уæдта адæм сæхуæдтæ дæр дохтири агъаз æгæр æрæгæмæ ке байагорунцæ, е. Æ загъдмæ гæсгæ, адæм диспансеризацимæ сæ гъос цæмæй æрдаронцæ æма имæ разæнгарддæр уонцæ, уой туххæй арæзт цæунцæ бæлвурд мадзæлттæ: адæми хæццæ цæуы лæдæрунæнæн куст, идæрддзæф районтæмæ цæунцæ медицинон бригадитæ, косунцæ цæугæ мобилон комплекстæ, медицинон косæндæнтти æвæрунцæ гъæугæ ефтонггæртæ.

Гъуддаг цæмæй хуæздæрæрдæмæ æйивд æма гъæугæ хузи æнæггæнæйдæр арæзт цæуа, уой фæдбæл Тускъати Таймораз равардта бæлвурд ихæстæ æ хуæдæйивгити ихæстæ рæстæгмæ æнхæстгæнæнтæ – Тугъанати Ларисæн æма Годжицати Тамерланæн, уæдта байхæс кодта сæрмагондæй аци фарстабæл дзуапдæттæг Хецауади размæ къамис исаразун, адæми хæццæ лæдæрунæнæн куст фæгъгъомусгиндæр кæнунæн имæ æрбаздахун федералон инспектортæ æма раззагдæр специалистти æргом, уæдта гъæугæ специалисттæ цæттæ кæнуни æма дохтири дæсниадæ бæрзонддæр кæнуни гъуддагæн бæлвурд мадзæлттæбæл бакосун.

Æрмæг мухурмæ бацæттæ кодта ГИБИЗТИ Регионæ.

МЕДИЦИНОН КОСГУТÆН УОДЗÆНÆЙ РАВГÆ СÆ ДÆСНИАДÆ БÆРЗОНДДÆР КÆНУНÆН

Цæгат Иристони медицинон къабази косгити профессионалон дæсниадæ бæрзонддæр кæнунæн 2021 анзи дехгонд æрцæудзæнæй 1,1 миллион сомемæй фулдæр.

Уæхæн нимæдзитæ фегъосун кодта Æнæмæнгæ медицинон фæдзæхстади регионалон фонди разамонæг Дзелиати Хъазбег.

Фонди минæвари дзубандимæ гæсгæ, евгъуд анз еци нисанæн радех кодтонцæ 1,5 миллион сомей бæрцæ. «Зæгъæн, 2020 анзи медицинон къабази косгити дæсниадæ бæрзонддæр кæнунæн харзгонд æрцудæй 1,5 миллион сомемæй фулдæр. Аци анз уæхæн хæртæн нисангонд цæуы 1,1 миллион сомей бæрцæ», – загъта Дзелии-фурт.

Фонди разамонæги дзубандимæ гæсгæ, медицинон организаци сæйраг дохтирти курдиæттæ, специалисттæн сæ зонундзийнæдтæ бæрзонддæр кæнуни къурситæ аразунæн гъæугæ фæрæзнитæ дехгонд цудæнцæ афойнадæбæл.

Рагонкитайаг дзурддзæугæ лæг Хун ЦЫЧЕНИ зунди зæгъдтитæй: «Кадæмæ, мулкмæ æма хецауи бунатмæ тундзунæй дæхе ку иссæрбарæ кæнай, гъе уæд бантæсдзæнæй царди, илгъаг миутæй фæййервæзун. Царди дæбæл ихæс ке ес, хуæрзгæнæг æма дæ адæмуарзон ун ке гъæуй, уонæбæл ку нæбал гъуди кæнай, айдагъдæр уæд æрлæудзæнæй зунди надбæл...»

Цæгат Кавкази Советон хецаудзийнадæ æрфедар кæнуни тохи зундгонддæр архайгутæ (галеуæрдигæй рахесæрдæмæ) АБАЙТИ А.Н., ТÆКЪОТИ Симон, Семен БУДЕННЫЙ, Бетал КАЛМЫКОВ, иннети муггæтæ ба бæрæг нæ 'нцæ. 1920 анз.

АДÆМ СИ КОДТОНЦÆ СÆ КАРЗДÆР СОМИ!..

**ТОТОЙТИ
Михал,**
(1910-1979)

историон науки
доктор

Никки зæрдидæгæй Симон архайдта Терки облæсти адæмти II съезди, Пятигорски ка байгон æй, уоми. Съезди унафитæн адтæй устур ахедундзийнадæ. Съезд раседтæй адæмон, æцæгæй ба советон, хецаудзийнадæ æрфедар кæнун Терки облæсти, Терки облæстæн æхе ба исхуда автономон республикæ Уæрæсей Федераций медæгæ.

Уæхæн унаффæ рахæссун размæ С. Киров, Н. Буачидзæ æма Ю. Фигатнер уотæ бафæдзахстонцæ Тæкъоти С., Гасити А. æма æндæртæн: куддæр большевиктæ радзоронцæ УСФСР-и Адæмон Комиссарти Совети хецаудзийнадæ дæлбазурмæ бацæттæ уи фарс, уотæ етæ гъæуама æвæстеуатæй радзоронцæ еци фæндони сæрбæл.

«АЕНОВУДÆЙ ТОХ КОДТА ПРОЛЕТАРОН РЕВОЛЮЦИЙ ФÆУУÆЛАХЕЗИ СÆРБÆЛТАУ...»

Симон съездæн сæрдæреуæг кодта æма æ еци уавæргæй хъæбæр арæхстгинæй испайда кодта большевикти фæдзæхст исæнхæст кæнуни туххæй. Еуетæй фæстæмæ делегаттæ сæ еугур

Кæрон.
Райдайæн 20-аг номери.

дæр исгъæлæс кодтонцæ большевикти еци фæндонбæл.

Тæкъой-фурти бахаст фæндонмæ гæсгæ съезд баунаффæ кодта, цæмæй Дзæуæгигъæуи æма иннæ сахартæ сæ гæрзтæ ист æрцæуонцæ афицерта æма студентти отрядтæн. Уой туххæй Симон тел равардта Дзæуæгигъæумæ æма уой фæсте революцион тухтæ фæннифсгундæр æнцæ еци бандити нихмæ тохи.

Съезд æ куст исхаста Дзæуæгигъæумæ 1918 анзи мартъий 5-аг бони. Равзурста уæлдæр хецаудзийнади оргæн – Терки республики Адæмон Совет. Совети сæрдари хуæдæйевæгæй æвзурст æрцудæй Тæкъоти Симон.

1918 анзи уалдзæги хуæнхаг адæмти 'хсæн цудæй урух пропагандæ Турки хæццæ бахæстæг кæнуни туххæй. Еци реакцион пропагандæ парахат кодтонцæ Цæликатти Ахмæт æма æндæртæ. Симон карзæй æрлæудтæй еци пропаганди нихмæ, хуæнхаг адæмæн дзурдта, цæмæй цæдес аразонцæ уруссаг пролетариати хæццæ, уруссаг адæми хæццæ. Аци гъуддаги Симон æмзундæй архайдта Б. Калмыков, Н. Катханов Т., Эльдарханов, А. Шарипов æма хуæнхаг адæмти иннæ разамонгуги хæццæ.

Симон хъæбæр хуарз зудта еунæг еци дзамани сæйрагдæр фарстатæ нæ, фал хуæнхаг адæм фæдæнмæ циуавæр надбæл рацæудзæнæнцæ, уой дæр, æма еци зонундзийнæдтæ хъæбæр хуарз равдиста Терки республики адæмти III съезди. Съезд адтæй Грознай æма бабæй ин сæрдæреуæг кодта Тæкъой-фурт. Е æ уодæй уод кодта, цæмæй ци фарстатæбæл дзубанди цудæй, уони фæдбæл большевикон унафитæ хаст æрцудайдæ. Пятигорски съезди хуæн Грознай съезд дæр цудæй большевикти разамундæй æма æ куст фæцæй æнтæстгинæй.

1918 анзи сæрди райдайæнмæ сæ сæр исхæл кодтонцæ контрреволюцион афицерта, бавналдтонцæ антисоветон куст кæнунмæ. Дзæуæгигъæуи æма

Иристони еци рæстæги афицерта адтæй æртæ миней бæрцæ. Иристони медæгæ цума уавæри хецау етæ адтæнцæ, сæхе уотæ дардтонцæ. Гъудæй революцион тухтæ никки хъæбæрдæр æрфедар кæнун, сæ разамунд син фæттухгиндæр кæнун.

1918 анзи июни Дигори арæст æрцудæй УКП(б) – «Кермен»-и Иристони организаций тугъдон-революцион Совет. Æвзурст имæ æрцудæнцæ: Цæголти Геуæрги (сæрдар), Тæкъоти Симон, Гасити Андрей, Ботъоти Амурхан (штаби хецау), Золойти Микъала, Æбати Шамил, Тæкъоти Даукуй æма Елбайти Дзандар. Симони агъазæй арæст æрцудæй партион организаций фæдæр æнцойнæ – революцион тухти отряд 300 адæймагæмæй, æ командир Тауасити Сослæнбег. Назир Катханови курдиадæмæ гæсгæ Кæсæги революцион тухтæй керменистти отряди хуæн тугъдон отрядтæ исаразунæн ка фæййагъаз кодта, уонæй еу адтæй Тæкъой-фурт дæр.

Терки республики адæмти IV съездæн тæссаг адтæй, контрреволюционертæ имæ ку бампурсонцæ, уомæй. Республикæ Адæмон Комиссарти Совет ракурдта Дигори Тугъдон – Революцион советæй, цæмæй исæрвистайдæ керменистти отряд съезд гъæуай кæнуни туххæй. Курдиадæ исæнхæст кæнунæн Симон Бутати Хъ., Цæголти Г. æма æндæрти хæццæ еу бони æмгъудмæ равдистонцæ отряд 120 керменистæй, сæ сæргъи Къесати Хъæлæмурзæ, уотемæй. Еци отряд Сурх Æфсади хæйтти хæццæ, Дзæуæгигъæуи æма Грознай косгуги отряди хæццæ, гурдзиаг большевикти отряди хæццæ еумæ бæгъатæр тох кодта Соколови æма Кибирови уорсгвардионти бандити нихмæ Дзæуæгигъæуи 1918 анзи августы уæззау бонти.

Серго Орджоникидзе Дзæуæгигъæумæ ку иссудæй, куд Уæрæсей Хонсари комиссар, уæд Симон косун райдæдта уой амундмæ гæсгæ. Орджоникидзе

устур аргъ кодта Симонæн, Иристони сæргълæугутæй сæ еу ке адтæй, уой туххæй.

1918 анзи ноябри кæрони адтæй Терки бæсти адæмти V съезд. Иристони делегаций хæццæ уоми архайдта Симон дæр. Съездæн разамунд лæвардта Серго Орджоникидзе. Уæдмæ контрреволюцион тухтæ дæрæнгонд æрцудæнцæ Терки республики. «Съезди делегаттæн сæ фулдæр хай исгъæлæс кодтонцæ коммунистон фракций фарс», – игъæлдзæгæй дзурдта Симон.

Еци рæстæги бунæтти медæгæ хецаудзийнади оргæнтæ нæбал адтæй. Фехалдæнцæ контрреволюций нихмæ тох кæнуни дзамани. Уомæ гæсгæ Симон съезди размæ æрæвардта округи ревкомтæ исаразуни фæндон. Съезд исарази æй еци фæндонбæл. УКП(б)-ий «Кермени» Цæгат Иристони Центрон Комитет исаразта Цæгат Иристони округи ревком. Еци рæстæги ма арæст æрцудæй УКП(б)-ий Цæгат Кавкази хуæнхон организаци, æма УКП(б)-ий «Кермени» Цæгат Иристони округи организаци æнæгъæнæй бацудæй уордæмæ. Уой рæнгъитæмæ бацудæнцæ хецæн коммунисттæ дæр – мæхъæлæнттæ, кæсгæнттæ, цæцæйнагтæ, балхъайрæгтæ æма æндæртæ.

Кæд Терки республики медконтрреволюци дæрæнгонд æрцудæй, уæддæр республики æма еугур Цæгат Кавкази дæр уавæр адтæй уæззау: цæгат æрди-гæй æмпурустонцæ Деникини уорсгвардион æфсæдтæ. Терки республики æма еугур Цæгат Кавкази лухгонд цудæй социалистон революций хъисмæт...

Æ автобиографий Тæкъой-фурт еу рауæн уотæ финсуй: «Мах интернационалистон фракций медæгæ къуар хатти дзубанди кодтан еугур организацийæй дæр компартий хæццæ байеу уи туххæй, уомæн æма зудтан: Терки облæсти еци уавæри коммунистти хæццæ байеу унæн адтайдæ устур политикон рахастдзийнадæ. Фал берæ дзубандити фæсте фракци нæ хæццæ ку нæ арази кодта, уæд мах æртемæй (Тæкъоти, Элердов æма Бутырин) рахæцæн ан фракцийæй æма бацудан Коммунистон партиямæ».

Большевикти партий рæнгъитæмæ бацæуни фæсте Симон никки арфдæр бацудæй дзиллити 'хсæнмæ, никки зæрдидæгæй райдæдта тох кæнун контрреволюций нихмæ, пролетарон революци фæууæлахеци сæрбæлтау.

«КАДÆ ИН КОДТОНЦÆ ХУÆНХАГ АДÆМТИ ФÆЛЛОЙНÆГÆНÆГ ДЗИЛЛИТÆ...»

Деникини æфсæдтæ 1918 анзи декабри æрбахæстæг æнцæ Терки бæстæмæ, уой хæццæ ба ма æ сæр исхæл кодта бунæттон контрреволюци. Уомæ гæсгæ ба арæст æрцудæй Терки республикæ гъæуайкæнуйнадон Совет, æ сæргъи Серго Орджоникидзе. Еци Совет, Терки республики Адæмон комиссарти Совет, УКП(б)-ий Кавкази крайи æма Дзæуæгигъæуи комитеттæ Терки республики еугур коммунисттæмæ æма фæллойнæгæнгутæмæ фæдздзурдта: «Уæ къохтæмæ тохæнгæрзтæ райсетæ!» Еци зин рæстæги Симон Гъæуайкæнуйнадон Совети æма Адæмон Комиссарти Совети фæдзæхстæмæ гæсгæ зæрдидæгæй архайдта Иристони æма Мæхъæли революцион тухтæ æмбурд кæнунбæл. Иристони гъæути еци куст кодта Ю. Фигатнери хæццæ.

Серго Орджоникидзе 1919 анзи январь 30-аг бони æхемæ исхуда Тæкъоти Симони æма 'й исæвардта советон æф-

Номдзуд финсæг Лев ТОЛСТОЙИ зундгин зæгъдтитæй: «Адæми хæццæ хæларæй цæрун æнæмæнгæ кæнуйнаг гъуддаг æй. Адæймагмæ хуарз цæстæй ку нæ кæсай, уæд царди дæ ахсгиагдæр ихæс не 'сæнхæст кæнис... Адæмуарзондзийнади фæрци цæрунцæ; хе уарзун – е мæлæ-ти райдайæн æй, Хуцауи æма адæми уарзун ба – царди райдайæн...»

ДИГОРÆ

№21. 2021 анз.

11 июнь — хорхæтæни мæйæ

7

сæддонти галеу фланги (Даргъ-Къохæй Киристонгъæумæ) командирæй. Симон æвæстеуатæй райдæдта тугъдон тухтæ æмбурд кæнун, фал берæ бакæнун æ бон нæ бацæй, уомæн æма Шкурой æфсæдтæ æнæнгъæлти æрбампурстонцæ Иристонмæ, байахæстонцæ Æрæдон. Еци рæстæг Симон, Къесати Хъæлæмур-зæ æма Тæкъоти Дзандар дæр Æрæдони адтæнцæ. Шкуро базудта, Симон Æрæдони ке æй уой, æма фегъосун кодта, цæмæй æй уодæгасæй ка 'рбахона, уомæн 40 мин соми ке ратдзæнæй, уæхæн хабар.

Уорситæ цæ гъæутæ байахæстонцæ, уонæми цæ контрреволюцион элементтæ адтæй, етæ сæхæбæл фæххуæстæнцæ, уæлдайдæр ба афицæртæ. Æрæдони дæр си берæ адтæй. Деголæ кæнун райдæдтонцæ хæдзарæй-хæдзарæмæ. Симонæн æ уомы ун тæссаг адтæй, æма 'й еу мегъæ æхсæви Зæнгиати Дадогкæ æма Данел гъæддзауи уæледарæси фæлластонцæ Зилахармæ, уордигæй ба хуæнхти сæрти – Дигоргоммæ.

«ТÆКЪОТИ СИМОН ÆМА Е 'МБÆЛТТÆ КУ НÆ АДТАЙУОНЦÆ, УÆД КРАЙКОМИ КУСТ УОТÆ РÆВДЗÆЙ НÆ РАЦУДАЙДÆ...»

Æ хуарз лимæнти фæндонмæ гæсгæ Тæкъой-фурт цалдæр æмбалей хæццæ зумæги Къæрæугоми æфцæги сæрти бахизтæй Гурдзимæ. Ами уайтæккæ рай-дæдта сосæг куст кæнун, æнхæст кодта партий фæдзæхститæ Кавкази. Калаки арæст æрцудæй хуæнхаг коммунистон организаций Центрон Комитет, сæрдар ин адтæй Симон. Еци бунати уогæй, Тæкъой-фурт æмбурд кодта хуæнхаг парторганизаций партион косгути, цæт-тæ сæ кодта Цæгат Кавказ Деникини контрреволюцион æфсæдтæй исуæгъ-дæ кæнунбæл фæдæни тохмæ. 1919 анзи август кæрони Симони æрæхæстонцæ æма Метехи ахæстдони фæббадтæй ноябри уæнгæ. Ку æй исуæгъдæ кодтонцæ, уæд бабæй нæуæгæй райдæдта косун Хуæнхон коммунистон комитети.

1919 анзи кæрони Сурх Æфсад нид-дæрæн кодта Деникини сæйрагдæр тухтæ æма етæ ледзун райдæдтонцæ Кавказæй. 1920 анзи январь Симон Къæ-рæугомбæл фæстæмæ æрбахизтæй Дигорæмæ. Æ хæццæ ма адтæнцæ Бо-рихъуати Хъазбег, Гарданти Михал æма кæсгæнтæ Назир Катханов, Хаджи Ми-дов æма Ахмат Мусукаев.

Партий Кавкази крайкоми фæдзæхст æнхæст кæнгæй, Симон бавналдта Ири-стони фæллойнæгæнгуты Деникини них-мæ исистун кæнуни кустæн разамунд дæттунмæ.

Тæкъоти Симон адтæй партий Кавка-зи крайкоми бæрнон косæг, уой разамун-дæй 1920 анзи мартый партизантæ Ири-стони ракæдзос кодтонцæ деникинтæй æма си ниффедар кодтонцæ Советон хецаудзийнадæ. Байзадæй ма Дзæуæ-гигъæу, фал уой дæр Гикалой отрядтæ, Дзæуæгигъæуи æма Иристони партизан-ти хæццæ еумæ исуæгъдæ кодтонцæ 24 мартый.

Райдæдта сабур царди, нæуæг цард аразуни рæстæг. Симон бабæй нæуæгæй нисангонд æрцудæй бæрнон бунæтти. Адтæй УКП (б)-ий Дзæуæгигъæуи коми-тети иуонг, Дзæуæгигъæуи ревкоми сæр-дари хуæдæйивæг, уæдта уæд Терки облæсти ревкоми сæрдари хуæдæйивæ-г, УКП(б)-ий Терки облæсти оргбюрой иуонг. 1920 анзи августы æвзурст æрцу-дæй УКП(б)-ий облæстон комитети фиц-цаг секретарæй, еци-еу рæстæг адтæй

Терки облæсти æнхæсткоми сæрдари хуæдæйивæг дæр. Терки облæстæй Ху-æнхон Автономон Советон Социалистон республикæ ку исаразтонцæ, уæд 1921 анзи февраль Тæкъоти Симон æвзурст æрцудæй республики Адæмон Комис-сарты Совети сæрдарæй.

Симони зæрдиаг революцион ку-стæн устур аргъ кодта УКП(б)-ий Кавкази крайком, Кавкази зæнхæбæл Деникини æфсæдти нихмæ тугъдæн хатдзæг-тæ кæнгæй, крайком уотæ финста: «Кæ зæгъун æй гъæу, мах еу минут дæр нæ иронх кæнæн уой, æма Цæгат Кавкази нæ къохи цæ уæлахæздзийнадтæ баф-тудæй, уони туххæй фиццæгидæр боз ке ан, фæллойнæгæнæг дзиллити гъуддаг-бæл кæрæй-кæронмæ дæр еузæрдиуон ка адтæй æма бæгъатæрæй ка тох кодта, еци æмбæлттæй: Гикалойæй, Тæкъоти Симонæй, Тогойты Данелæй, Далгатæй, Чабиевæй æма æндæртæй. Етæ ку нæ адтайуонцæ, уæд крайкоми куст уотæ рæвдзæй нæ рацудайдæ».

Хуæнхаг республики Адæмон Комис-сарты Совети сæрдарæй Симон бакуста 1922 анзи февраль уæнгæ, уæдта 'й æхе курдиадæмæ гæсгæ УКП(б) ЦК-й Хонсар Хорискæсæни бюро рависта УКП(б)-ий ЦК-ий Кавбюрой бæрни. Æндæр кустмæ ке рацудæй, уой туххæй О. Орахелашви-ли финста, Симонæн, дан, «устур кадæ кодтонцæ хуæнхаг адæмти фæллойнæ-гæнæг дзиллитæ, адтæй фæдар политик – марксист. Хуæнхаг республики еузæр-диуон æма рæстзæрдæ косæг, гъе ай-дагъдæр æй багъудæй загъта-багътати туххæй хуæнхаг гъуддæгутæй рæстæг-мæ хе райеуварс кæнун».

Æхе фæндонмæ гæсгæ Симони Кав-бюро рависта Гурдзий УКП (б)-ий ЦК-ий бæрни. Ами æй исæвардтонцæ раздæр Калаки æнхæсткоми иуонгæй, уæдта партий Батуми обкоми фиццæг секрета-рæй. 1922 анзи июни æй исæвардтонцæ УКП(б) Фæскавкази крайкоми агитпроп-хайади сæргълæууæгæй, еци рæстæг ма адтæй газет «Заря Востока»-ий бæрнон редактори хуæдæйивæг дæр. 1922-1923 æнзти адтæй Гурдзий Центрон Æнхæст-гæнæн Комитети иуонг.

Тæкъой-фурти 1923 анзи исуæгъдæ кодтонцæ «Заря Востока»-ий редакций кустæй æма 'й исæвардтонцæ 26 комис-сари номбæл Фæскавкази Коммунистон университети ректорæй (еци рæстæги куста агитпропхайади сæргълæууæгæй дæр).

«РÆСТЗÆРДÆЙ ЛÆГГАДÆ КОДТА Æ АДÆМÆН, Æ ФИДИБÆСТÆН...»

Партион æма советон оргæнтæ Калакмæ равистонцæ курдиадæ, цæ-мæй Тæкъой-фурти равæтонцæ Хуæн-хаг республикæмæ косунмæ. Еци кур-диадæмæ гæсгæ Симони исуæгъдæ кодтонцæ УКП(б)-ий Фæскавкази край-коми æма университети кустæй. Симон æрцудæй Цæгат Иристонмæ. Уæдмæ Хуæнхаг республикæ радехтæ 'й авто-номон облæститæбæл. Тæкъой-фурт раздæр куста Цæгат Иристони автоно-мон облæсти æнхæстгæнæг комитети сæрдари хуæдæйивæгæй, уой фæсте ба, 1924 анзи ноябрæй 1927 анзи ян-вармæ партий Цæгат Иристони обкоми фиццæг секретарæй. Адтæй УКП(б)-ий Цæгат Кавкази крайкоми æма Крайи æнхæсткоми иуонг.

Цæгат Иристонæй автономон об-лæст арæст ке 'рцудæй, уомæ гæсгæ облæсти партион организаций размæ æрлæудтæй зин æма бæрнон ихæстæ: æрфедар кæнун гъудæй нæуæгигурд паддзахадæдзийнадæ, кадртæ равзарун

гъудæй паддзахадон аппаратмæ, исфе-дар кæнун гъудæй кооперацæ æма саха-ри æма гъæути 'хсæн æмцегдзийнадæ, адæми ракæнун гъудæй культурон ре-волюци рапарахат кæнунмæ æма уотæ идарддæр. Æргом æй зæгъун гъæу, хæдзарадон, культурон æма паддзаха-дон арæзтади ци сæйрагдæр гъуддæгу-тæ конд цудæй, етæ еугурæйдæр адтæн-цæ Тæкъой-фурти хъæппæресæй æма уой разамундæй.

Гъе уотемæй, Тæкъоти Симон, раз-дæр Хуæнхаг республики бæрнон буна-ти уогæй, уой фæсте ба партий Цæгат Иристони обкоми фиццæг секретарæй косгæй, берæ бакодта Иристони уæдта иннæ хуæнхаг адæмти царди дæр Со-ветон хецаудзийнадæ æма социалистон паддзахадæдзийнадæ æрфедар кæну-нæн. Фæдарæй лæудтæй партий рæнгъи-ти кæдзосдзийнади фарс. Бæгъатæр тох кодта буржуазон национализми нихмæ. Æ гъос хъæбæр дардта фæллойнæгæн-гути интернационализми уагæбæл гъом-бæл кæнунмæ.

Æнæфедуйгæ царди æнхæст кодта ленинон, экономикон, политикон æма культурон еугур фарстатæ дæр. 1927 анзи мартый косунмæ рандæ 'й Мæску-мæ æма 1929 анзи октябри уæнгæ адтæй УСФСР-и Рохсади Адæмон комиссаради Н.К. Крупскаяйи хуæдæйивæг (Круп-ская уæд адтæй Главполитпросвети хе-цау). Цæйбæрцæдæр рæстæг ахæста УСФСР-и Рохсади Адæмон Комиссара-ди Главпрофобри сæргълæууæги бунат. Еци рæстæг ма адтæй Хорискæсæни адæмти Коммунистон университети на-укон косæг æма ахургæнæг дæр.

Тæкъоти Симон 1930 анзи июнæй ба æ æрахæссунæ уæнгæ (1937 анзи июли 30-аг бони) куста Кремли Уæрæсей Цен-трон Æнхæстгæнæг Комитети нацити хайади хецауи хуæдæйивæгæй.

Иристони номдзуддæр адæймæ-гутæй еу, Тæкъоти Симон æ еугур ре-волюцион æма партион-паддзахадон кустæй равдиста, рæстзæрдæ адæймаг ке адтæй æма æнæфæккæугæй лæгга-дæ ке кодта æ адæмæн æма Райгурæн бæстæн. Уой ин нæ ниббухстæнцæ нæ адæми знæгтæ, арæст ибæл æрцудæй æбуалгъ, мæнгард гъуддаг æма 'й 1937 анзи æрахæстонцæ. 1938 анзи октябри 24-аг бони ахæстдони рамардæй.

ТÆКЪОТИ Симонæн циртдзæвæн æвæрд ес Киристонгъæуи Кади Аллейи.

РЕДАКЦИЙÆЙ

ГЪÆУЙ ХУÆЗДÆРТИ ИМИСУН...

Иристони кадæ æма намус алли дзаманти дæр идæрдтæбæл игъу-стæй, уомæн æма, кæд нимæдзæй минкъий адæмихатт ан, уæддæр нæмæ номдзуд, цардарæзæн гъуддæ-гути зингæ æнтæститæй ка фескъуæл-хтæй, уæхæн адæймæгутæ ба алкæд-дæр берæ адтæй æма ес.

Фæлтæрæй-фæлтæрмæ етæ ад-тæнцæ æма æнцæ фæнзуйнаг. Æма син сæ рохс нæмттæ æма арфиаг гъуддæгутæ ку нæ имисæн, сæрусту-рæй син сæ кой ку нæ кæнæн, уæд, рæстæгутæ куд евгъуйуонцæ, уотæ нæ адæми исонибони фæлтæртæй феронх уодзæнæнцæ. Гъе уомæ гæс-гæ ба архайæн нæ газети фæрстæ-бæл нæ номдзуддæрти туххæй æр-мæгутæ мухур кæнунбæл, кæцитими нæ равгитæ æма гæнæнтæмæ гæсгæ бæлвурд радзорæн сæ цардвæндаг æма се 'нтæстдзийнæдти фæдбæл. Æма еци хабæрттæн ба къуар рæнгъе-мæй нæ зæгъдзæнæ, бацæттæ кæнун фæгъгъæуи парахатгонд æрмæг еци адæймаги карнæ æнхæстæй бавдесу-ни туххæй.

Гъулæггагæн, еу адæймаги туххæй устур æрмæг нæмæ ку фæззиннуй, уæд е нæ фæццæуы газеткæсгутæй кедæрти (раст зæгъгæй, уæхæнттæ бустæги ефстаг разиннунцæ) зæрдæ-мæ. Хъæбæр беретæ ба нин арфитæ фæккæнунцæ.

Уомæ гæсгæ ба уотæ зæгъæн: лæмбунæг ку расагъæс кæнай, уæд нури фæлтæртæн хуарз цард цæмæй уа, маке цагъайрæгтæ уонцæ, ахури барæ сæ уа, сæхе барæ уонцæ, уобæл ка тох кодта æ уодбæл нæ ауæрдгæй, уæдта берæ æнзти дæргъи кусти ме-дæгæ паддзахади ирæзтбæл, æ адæ-ми цæра ка кодта, еци лæгти куд нæ имисæн?!

Айдагъ Иристони æма Кавкази нæ, фал еугур Уæрæсей ке зудтонцæ, ре-волюций рæстæги, уæдта уой фæсте советон цардарæст фæдар кæнуни рæ-стæгути, уонæй сæ еу адтæй Тæкъоти Симон. Хумæтæги нæ ниммухур код-тан уой туххæй советон доги зундгонд историк Тотойти Михали финст æр-мæг. Уой кæсгæй, алкæдæр уи базонд-зæнæй, цæхуæн æма цæйбæрцæбæл агъазиау арфиаг гъуддæгутæ исараз-та Тæкъой-фурт е 'мвæндонти хæццæ айдагъ нæхе адæмæн нæ, фал Цæгат Кавкази иннæ адæмтæн дæр.

Тæкъоти Симони ном ма æрими-сун æнгъезуй уомæ гæсгæ дæр, æма мах нæ республики нæхе цæттæ кæ-нæн, Цæгат Иристонæн автономий ном лæвæрд ке 'рцудæй (1924 анзи июни), уобæл сæдæ анзи ке æнхæст кæнуй, еци бæрæгбонмæ. Тæкъой-фурт ба адтæй Цæгат Иристони ав-тономон облæсти фиццæг разамонæг. Уадзæ æма нури кæстæр фæлтæртæ зононцæ еугур еци хабæрттæ.

Нæ фæллойнæгæнæг дзилли сæрбæлтау хъазауатонæй ка архайд-та, уони сæ еугурей ку нимайæн, уæд æгæр берæ бунат багъæудзæнæй уо-тид сæ номхигъдæн. Берети туххæй нæмæ æрмæгутæ айразмæ дæр ад-тæй, уæдта никкидæр ма уодзæнæй бундорон æрмæгутæ нæ газети фæр-стæбæл. Алкæдæр си æй уой аккаг...

Хуцау уи исарази уæд!

Кæсæг-Балхъари сæйраг сахар Нальчикки адтæй рæсугъддзийнади æма искурдиæдти конкурс «Королева Кавказа».

Уоми архайгутæ ерис кодтонцæ аллихузон зонундзийнæдтæй, исфæлдистадон арæхстдзийнæдтæй, æвдистонцæ национ уæледарæс, хуæруйнаг кæнунмæ куд арæхсунцæ, уой. Багъудæй сæ бавдесун Кавкази адæмон традицитæ æма æгъдау куд зонунцæ, уой дæр. Аци еристи фæууæлахез æй Цæгат Иристони минæвар Дзукъати Динарæ.

Цалдæр боней дæргъи Ханты-Мансийски цудæнцæ уæззау атлетикæй Уæрæсей чемпионати еристæ. Архайдтонцæ си куд нæлгоймаг, уотæ силгоймаг атлеттæ дæр.

Чемпионати райдайæни рацудæнцæ силгоймаг атлетти 'хсæн еристæ, Цæгат Иристонæй си сæ хъаурæ æвдистонцæ Гасити Марийæ (æ тренер æй æ фидæ Гасити Руслан) æма Хъайтухъти Аллæ (æ тренер – Тогойти Вадим).

Еци еристи Гасити Марийæ бæргæ хæстæг адтæй æ уæзи (49 кг) призон бунат байахæссунмæ, фал ин аци хатт е нæ бантæстæй. Штангæ есуни дууæ хуземи еумæйагæй исиста 188 кг (89+99) æма байзадæй 4-5 бунати. Спорти алкæд алци, куд фæффæндуй, уотæ нæ рауайуй, фал аци æригон кизги гæнæнтæ нимагæй, дузæрдуггæ нæй, е 'нтæстдзийнæдтæ хæстæгдæр рæстæги ке фæббæркадгиндæр уодзæнæнцæ, е.

Тогойти Вадими гъомбæлгæнуйнаг Хъайтухъти Аллæ ерис кодта 64 кг уæнгæ уæзи. Еристи фиццаг хузæй Аллæ еци – еу ист искодта 93 кг, æ реуæй ба исæсхуста 108 кг, уотемæй дууæ хуземи равдиста 201 кг. Еци бæрæггæнæн ин фагæ разиндтæй 3-аг бунат байахæссунæн.

Аци уæзи фиццаг бунат байахæста Анастасия Анзорова. Е чемпионати архайдта Тюмени областти номæй, фал æй еристæмæ ба бацæттæ кодта Гасити Руслан. Анастасия дууæ хуземи исиста 213 кг (95+118).

Евгъуд авдисæри, чемпионати фæстаг бон ерис кодтонцæ 102, 109, +109 уæзти архайæг нæлгоймаг атлеттæ. Цæгат Иристони команди ци авд нæлгоймаги адтæй, уонæй æхсæз сæ хъаурæ æма арæхстдзийнадæ æвдистонцæ еци уæзти. 102 кг уæзи еристи бацудæй тренер Тибилти Хасани гъомбæлгæнуйнаг Къæбисти Артур. Аци уæзи ерис кодтонцæ Уæрæсей тæккæ хъаурæгиндæр штангисттæ цалдæремæй, æма уонæй Артури разæй фæцæй айдагъдæр Федор Петров (Дæллаг Новгород). Еристи фиццаг хузæй Къæбисти Артурæн бантæстæй 160 кг исесун, Федор Петровæн ба – 165 кг. Дуккаг хузæй сæ дууæ дæр сæ реуæй исæсхустонцæ фæйнæ 205 кг. Уотемæй Федор Петров дувæрæй равдиста 370 кг (165+205), Къæбисти Артур ба 365 кг æма байахæстонцæ 1-аг ма 2-аг бунæттæ.

109 кг уæнгæ уæзи Иристони спортуарзгутæ сæ зæрдæ дардтонцæ Нанити Тимурбæл, æма сæ е нæ фæффудæнгæл кодта. Тимур еристи фиццаг хузæй исиста 175 кг уæзæн штангæ. Æ нихмæлæугутæй уойбæрцæ исесун некæмæн бантæстæй. Еугуремæй хæстæгдæр цæ-

НАНИТИ Тимур

НÆ ШТАНГИСТТÆ СÆХЕ РАВДИСТОНЦÆ ГЪОМУСГИНÆЙ

ХЪАЙТУХЪТИ Аллæ

уæг æ фæсте адтæй Кæсæг-Балхъари республики минæвар Хас-Магомед Балаев. Е исиста 170 кг. Сæ фæсте æртикаг бунати цудæй Уæрæсей æскъуæлхт тренер Бидети Алан æма Кодзати Артури

гъомбæлгæнуйнаг Годжисати Дмитрий. Уомæн бантæсæй еци – еу истæй 168 кг равдесун.

Еристи дуккаг хузæй Хас-Магомед Балаев æма Годжисати Дмитрий иси-

стонцæ æмхузон уæзæ – 205 кг. Уæхæн уавæри Нанити Тимурæн 1-аг бунат байахæссунæн фагæ адтæй 201 кг æ реуæй исæсхуайун, фал Тимурмæ е æгæр минкый фæккастæй æма æ дуккаг рацуди исæсхуста 215 кг. Тимур дувæрæй равдиста 390 кг (175+215) æма æнæкълумпийæй байахæста 1-аг бунат. Æ фæсте 2-аг æма 3-аг бунæттæмæ рацудæнцæ Балаев 375 кг (170+205) æма Годжисати Дмитрий 373 кг (168+205).

Еугуремæй уæззаудæр (+109 кг) уæзи дуйнеи раздæри чемпион Алексей Ловчев аци хатт дæр рауадæй еугуремæй хъаурæгиндæр. Алексей дувæрæй исиста 424 кг (192+232) æма æнæдюзæрдугæй байахæста 1-аг бунат.

Æ фæсте 2-аг бунатмæ рацудæй Антоний Савчук 406 (186+220).

Аци уæзи 3-аг бунат байахæссун бантæстæй Уæрæсей æскъуæлхт тренер Нанити Руслан æма Нанити Алани гъомбæлгæнуйнаг Кокайити Сосланæн. Сослан дувæрæй равдиста 394 кг (184+211). Гъулæггæн, аци уæзи нæ дуккаг штангист Нанити Арсен ке фæццæф æй, уой фудæй дуккаг фæлварæнмæ нæбал рацудæй.

Уæрæсей чемпионати не спортсменти архайди фæдбæл нæ республики еугонд команди сæйраг тренер Дзбойти Петр уотæ загъта:

– Не 'мзæнхон ерисонтæ сæхе равдистонцæ гъомусгинæй. Нæ фарафт минæваремæн бантæстæй фондз хуæрзеуæги рамолун. Е æй хуарз бæрæггæнæн. Уой туххæй нæ зæгъун, æма нæхецæй ниббоз уæн. Махæн е гъæуама уа нифси хуасæ æма идарддæр дæр бæллæн нæуæг бæрзæндтæмæ. Æхцæуæн куд нæ гъæуама уа, Уæрæсейæн ци еунæг балцæг лæвæрд æрцудæй Олимпиаг гъæзтитæмæ нæлгоймæгти еристæмæ, уой рамулдта Нанити Тимур. Уæрæсей уæззау атлетик федераций генералон секретарь Александр Кишкин махæн хъæбæр зæрдиаг арфитæ фæккодта, Тимури хузæн спортсментæ нæмæ ке ирæзуй, уой туххæй. Нæ фæсæвæд арфи аккаг æнцæ, æма ми æруагæс кæнуй, сæхебæл зæрдиагæй ке кодзæнæнцæ æма сæ размæ бæрзонд ихæстæ ке æвæрдзæнæнцæ.

Дзбой-фурти аци загъд зæрдæбæлдаруйнаг æй нæ еугур кæстæртæн дæр, фиццаги-фиццагидæр, уонæн сæхецæй аразгæ 'й сæ карнæ, æма арфиаг гъудæгути фескъуæлхунбæл куд разæнгæрддæрæй архайуонцæ, уотæ æнтæстгиндæр уодзæнæнцæ.

Æрмæг мухурмæ бацæттæ кодта ХЕКЪИЛАТИ Маринæ.

ГАЗЕТ «ДИГОРÆ» – АЛЛИ БИЙНОНТÆН!

2021 АНЗИ ФИЦЦАГ
ÆМБЕСÆН.
Æ РАФИНСУНИ АРГЪ ÆЙ
357 СОМИ 36 КЪАПЕККИ.
(ТУГЪДИ ÆМА
ФÆЛЛОЙНИ
ВЕТЕРАНТÆН БА – 315
СОМИ 90 КЪАПЕККИ)

ГАЗЕТ «ДИГОРÆ»
РАФИНСУН
ÆНГЪЕЗУЙ
«УÆРÆСЕЙ ПОЧТИ»
ЕУГУР ХАЙÆДТИ
ДÆР, УÆДТА МУХУР
УÆЙÆГÆНÆН
КИОСКТИ ДÆР.

Дигорæ

Республикон дзиллон æхсæнадон-политикон газет «Дигорæ».
Республиканская массовая общественно-политическая газета «Дигора».

Сæйраг редактор: **САКЪИТИ Бариси фурт Эльбрус**.
Редакций адрес: 362015 РЦИ-Алани, г. Дзæуæгигъæу, Къостай номбæл проспект, 11, 6-аг уæладзуг.
Тел. 25-22-56 (факс), 55-08-16; 25-93-00.
E-mail: gazeta-digora@inbox.ru.

Нæ газети сайт: <http://gazeta-digora.ru>.

Газет исаразæг æма уадзæг: РЦИ-Аланий мухури æма дзиллон коммуникацити гъуддæгути фæдбæл Комитет.

362003, РЦИ-А, г. Дзæуæгигъæу, Димитрови гъæунгæ, 2.
Учредитель и издатель: Комитет по делам печати и массовых коммуникаций РСО-Алания. 362003, РСО-Алания, г. Владикавказ, ул. Димитрова, 2.

Газет регистрацигонд æй бастдзийнади, хабар-хæссæг технологитæ æма дзиллон коммуникацити сфери Федералон служби Управлений РЦИ-Аланий. Рег. номер ПИ №ТУ 15 – 00141, 2017 анзи 14 апрели.

Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РСО-Алании. Регистрационный номер ПИ №ТУ15-00141 от 14 апреля 2017 г.

Газет мухургонд æрцудæй АБÆ «Рауагъдадæ «Хонсайраг регион»-и. 357600, г. Ессентуки, гъæунгæ Никольская, 5а.

Газета напечатана в ООО «Издательство «Южный регион». 357600, г. Ессентуки, ул. Никольская 5 а.

Газет цæуй къуæре еу хатт – геуæргибони.

Рафинсуни индекс: 73946.

Тираж 650. Заказ №1281.

Мухурмæ гъæуама финст æрцауа – 17.00.

Мухурмæ финст æрцудæй – 17.00; 10.06.2021.

Нæ газетæй ист æрмæгæй пайда кæнун æнгъезуй, нæ редакций аразийæй. Уæдта гъæуама бæрæггонд уа, нæ газетæй ист ке æй, е.

Использование материалов допускается только с разрешения редакции. При перепечатке ссылка на газету «Дигора» обязательна.

Финстæгутæ, къохфинститæ, хуздæн рецензи нæ дæттæн, уæдта сæ автортæмæ дæр фæстæмæ не 'рветæн.

Рукописи не рецензируются и не возвращаются.

Газети ци æрмæгутæ рацауа, уонæбæл бæрзондзийнадæ хæссунцæ сæ автортæ.

Ответственность за опубликованные материалы, рекламу и объявление несет автор.